

Mediácia na Slovensku

Mediation in Slovakia

Katarína Lebedová

Recenzent/Review: PhDr. Nika Alejníková
Mediácia - Piešťany

Submitted/Odoslané: 11. 12. 2021

Accepted/Prijaté: 30. 12. 2021

Abstrakt:

Seminárna práca stručne popisuje vývoj mediácie na Slovensku, jej legislatívne ukotvenie v právnom systéme štátu s dôrazom na Zákon o mediácii č.420/2004 Z.Z., oblasti využitia mediácie, samotný priebeh mediácie a úlohu mediátora v mediačnom procese. V súlade so zákonom, mediátori sú povinní viesť si Knihu mediácií a uzatvárať s oboma stranami sporu Dohodu o začatí mediácie a v prípade dosiahnutia zmieru aj Mediačnú dohodu. V závere práce sú spomenuté registre mediátorov, mediačných centier a vzdelávacích inštitúcií pôsobiacich na Slovensku v oblasti mediácie, ktoré sú dostupné na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR. Osobitná pozornosť je venovaná subjektom v oblasti spotrebiteľských sporov. Slovenskí mediátori sú združení v niekoľkých občianskych združeniach, z ktorých

najdlhšie existujúcou a najvýznamnejšou je Asociácia mediátorov Slovenska.

Kľúčové slová: Mediácia, mediátor, Zákon o mediácii č.420/2004 Z.z., Asociácia mediátorov Slovenska, Kniha mediácií, Dohoda o začatí mediácii, Mediačná dohoda, register mediátorov, mediačné centrá

Abstract:

The paper describes shortly the development of mediation in Slovakia, its legislative position within the law system of the state with focus on The Law of Mediation Nr.420/2004 Z.z., the areas of mediation application, the process of mediation itself and position of a mediator. In accordance with the Slovak law, mediators are obliged to run The Book of Mediation, to close The Contract about starting mediation and in case of reaching

a reconciliation -to close The Mediation Agreement with both parties of the dispute. At the end of the paper, the registers of mediators, mediation centres and educational institutions operating in Slovakia are mentioned, which are published on the web page of the Slovak Ministry of Justice. Special attention is paid to the mediation subjects resolving consumer disputes. Slovak mediators have been associated in several associations, the oldest and the most relevant is The Association of Slovak Mediators.

Key Words: Mediation, mediator, The Law of Mediation Nr. 420/2004 Z.z., The Association of Mediators, The Book of Mediation, The Contract about starting mediation, The Mediation Agreement, register of mediators, mediation centers

---

ÚVOD

Médium znamená po latinsky stred, médium znamená prostredný. Mediácia je proces, kde sa snažíme, obrazne povedané, „vyjsť v ústrety na pol cesty“. Mediare-sprostredkovať, a od neho odvodené podstatné meno-meditation, čo značí sprostredkovanie. Termín mediácia má teda pôvod v latinčine a rozumie sa pod ním riešenie konfliktov za pomoci sprostredkovateľa-mediátora. Odborníci uvádzajú, že mediácia je intervenciou do

konfliktu alebo vyjednávania, ktorá je pre obidve strany akceptovateľná, je nestranná, neutrálna a nemá žiadnu rozhodovaciu silu zasahovať z pozície nadradenej autority alebo inštitúcie. Existuje veľa rôznych definícií mediácie, avšak zmysel všetkých spočíva v tom, že ide o alternatívnu formu riešenia konfliktov mimosúdnou cestou uplatňovanou predovšetkým v civilnom práve, ktorej účelom je urýchliť riešenie sporov medzi dvoma znepriatelenými stranami pomocou sprostredkovateľa-mediátora, a eliminovať tak objem dlhotrvajúcich a nákladných súdnych procesov. Keďže mediátor aj obe zúčastnené strany sporu sú viazané mlčanlivosťou, mediácia umožňuje dosiahnutie dohody aj bez toho, aby sa o probléme znepriatelených osôb dozvedelo okolité prostredie, čomu by sa v prípade súdnych procesov spravidla nevyhli.

MEDIÁCIA, OSOBY ZÚČASTNENÉ NA MEDIÁCII a MEDIÁTOR

Mediácia

Podľa § 2 Zákona o mediácii č.420/2004 Z.z.schváleného Národnou radou Slovenskej republiky v roku 2004, sa za mediáciu považuje mimosúdna činnosť, pri ktorej osoby zúčastnené na mediácii pomocou mediátora riešia spor, ktorý vznikol z ich zmluvného alebo iného právneho vzťahu. So spormi, resp.konfliktami sa stretávame vo všetkých

sférach života – nie len v rodine, ale i na pracovisku a v iných druhoch prostredia. Zdrojmi konfliktov sa stáva odlišnosť názorov, postojov, predstáv, vlastných potrieb a prianí, čo často vedie k nespokojnosti, k poruchám duševnej rovnováhy, k depresiám a veľmi časté sú aj myšlienky na samovraždu. Existuje niekoľko foriem riešenia konfliktov:

- **svojpomoc**, t.j. aktivita len jednej strany sporu
- **direktíva**, t.j. rozhodnutie authority, kedy sa vzdávame možnosti ovplyvniť výsledok riešenia sporu
- **arbitráž, resp.rozhodcovské konanie**, kedy rozhodcom nemusí byť človek s právnickým vzdelaním, rozhodnutie rozhodcu je záväzná
- súdne rozhodnutie**, v ktorom rozhoduje sudca po vyhodnotení dôkazov a rozhodnutie je vynesené vo forme rozsudku, uznesenia alebo rozkazu a stáva sa pre konfliktné strany záväzná. Riešenie sporov touto cestou je väčšinou zdĺhavé a nákladné a jeho výsledkom je na jednej strane víťaz a na druhej strane porazený
- **negociácia** -priame vyjednávanie medzi účastníkmi sporu s cieľom nájsť vzájomne výhodné a obojstranne akceptovateľné riešenie, ktoré sa využíva spravidla v začiatkoch rozvoja konfliktu, ak ešte obe strany dokážu medzi sebou rozumne komunikovať

- **facilitácia** -o niečo formálnejší spôsob v porovnaní s negociáciou, kedy do procesu riešenia konfliktu vstupuje tretí, nezávislý subjekt-facilitátor, ktorý sa zameriava na uľahčenie komunikácie medzi konfliktnými stranami, keď sa už konflikt posunul ďalej

- **konciliácia** -alternatíva k facilitácii, kedy sa konciliátor na rozdiel od facilitátora stretáva s účastníkmi sporu oddelene z dôvodu nezáujmu účastníkov alebo vyhrotenia sporu. Ak ani negociácia a facilitácia nedospela k zmieru medzi oboma stranami konfliktu, konflikt sa rozrástol a jeho účastníci už nedokážu medzi sebou komunikovať, dozrel čas na to, aby sa využila **mediácia** (alebo konciliácia). Takisto v procese mediácie vystupuje okrem účastníkov konania tretia strana, tzv.mediátor, ktorý musí byť nezávislý a nestranný, mať vysokoškolské vzdelanie a osvedčenie o úspešnom absolvovaní odbornej prípravy mediátora . Jeho úlohou je pomôcť účastníkom dospieť k vyriešeniu ich sporu prostredníctvom dohody, ktorú dokážu akceptovať. Výsledkom je mediačná dohoda, ktorá je pre účastníkov záväzná. V prípade konciliácie nie je nutné v závere spísať dohodu. Konciliátor , ktorý nepotrebuje žiadne špeciálne vzdelanie, len vysloví svoj názor na vyriešenie konfliktu. Mediácia sa niekedy nesprávne zameňa s konciliáciou. Upozornila na to E.Halagová, ktorá na základe prieskumu

o akceptovateľnosti mediácie v roku 2015 vyslovila potrebu jednoznačne vymedziť hranicu medzi konciliáciou a mediáciou. Všetky uvedené formy okrem súdneho rozhodnutia považujeme za alternatívne spôsoby riešenia sporov (Alternative Dispute Resolution). V súčasnosti je vo väčšine európskych krajín legislatívne upravené len rozhodcovské konanie a mediácia. Ostatné spôsoby nie sú regulované právnymi predpismi a pravidlá si určujú účastníci sami.

Osoby zúčastnené na mediácii

Podľa § 2 Zákona o mediácii č.420/2004 Z.z. sa za osobu zúčastnenú na mediácii považuje fyzická alebo právnická osoba, ktorá je v spore týkajúcom sa zmluvného vzťahu alebo iného právneho vzťahu s inou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

Mediátor

Podľa § 2 Zákona o mediácii č.420/2004 Z.z. sa mediátorom môže stať každá fyzická osoba zapísaná v registri mediátorov, na ktorej sa osoby zúčastnené na mediácii dohodnú, a ktorá s osobami zúčastnenými na mediácii uzavrie *Dohodu o začatí mediácie* podľa § 14 ods.1. Ministerstvo spravodlivosti zapíše do registra mediátorov toho, kto:

1. je spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu (doklad: vyhlásenie záujemcu o registráciu)
2. získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa na vysokej škole v SR alebo má

uznaný doklad o vysokoškolskom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou (doklad: diplom)

3. je bezúhonný (doklad: výpis z registra trestov nie starší ako 3 mesiace)
4. má osvedčenie o úspešnom absolvovaní odbornej prípravy mediátora a vykonaní odbornej skúšky mediátora, nie staršie ako 6 mesiacov od vykonania skúšky (doklad: osvedčenie)

5. nebol podľa Zákona o mediácii inak ako na vlastnú žiadosť vyčiarknutý z registra mediátorov

Po splnení požiadavok na zápis je Ministerstvo povinné vykonať zápis v lehote 30 dní. Register mediátorov je zverejnený na web stránke Ministerstva spravodlivosti SR.

Odborná príprava mediátora v Slovenskej republike zahŕňa základy právneho poriadku, interpersonálnu komunikáciu, teóriu konfliktov a psychologické aspekty riešenia konfliktov, ako aj oblasť pravidiel správania sa mediátora. Odborná príprava sa končí odbornou skúškou, ktorou sa posudzujú odborné vedomosti a zručnosti mediátora. Úspešní absolventi odbornej prípravy a skúšky získajú osvedčenie, ktoré ich oprávňuje požiadať o zápis do Registra mediátorov a následne vykonávať činnosť mediátora. Mediátori sú povinní každoročne absolvovať najmenej jeden odborný seminár ako súčasť ďalšieho vzdelávania mediátorov, o čom získajú

osvedčenie, ktoré predkladajú Ministerstvu spravodlivosti.

Odbornú prípravu mediátorov, ich ďalšie vzdelávanie ako aj vydávanie osvedčení zabezpečujú akreditované vzdelávacie inštitúcie v oblasti mediácie, ktoré sú zapísané v Registri vzdelávacích inštitúcií. Náležitosti týkajúce sa vzdelávania mediátorov sú upravené Zákonom o mediácii v § 9, 10, 10a. Mediátor v spore nerozhoduje a ani neposudzuje, svojou činnosťou je dostatočne teoreticky a prakticky schopný spor sprostredkovať medzi konfliktnými stranami tak, aby títo účastníci konfliktu boli schopní nájsť v sebe dostatok síl pre dosiahnutie zhody v riešení konfliktu. Osobnostné predpoklady mediátora sú rovnako dôležité ako odborné znalosti. Do vzťahu s klientom dáva svoju osobnosť „ako nástroj“. Mediátor by mal byť nestranný, nezávislý, kreatívny so zmyslom pre spravodlivosť, empatický, ústretový, ale aj odmeraný a neústupný. Mal by mať výborné komunikačné schopnosti a znalosti, používať zrozumiteľnú reč pre rôzne vrstvy ľudí, vedieť vnášať do situácie jasnosť, povzbudzovať, podnecovať, pracovať s emóciami, ovládať mediačné techniky a efektívne viesť mediačný proces za účelom urovnania konfliktu medzi znepríatelenými stranami a formulovania prijateľnej dohody. Najkomplexnejšiu charakteristiku

mediátora uvádza Fred Fisher, ktorý tvrdí, že dobrý mediátor je schopný empatie, má rešpekt a dôveru, je ohľaduplný a zároveň rezolútny, zapálený pre vec, dokáže zvládať emócie, dôveruje stranám sporu, chápe ich, je zdravo sebaistý, trpezlivý a v prípade nutnosti sa nebojí konfrontácie. Dokáže sa prispôbiť okolnostiam, je skutočný profesionál, je spravodlivý, pozorný, do istej miery zvedavý, má zodpovedný prístup a zmysel pre humor.

POČIATKY MEDIÁCIE A JEJ VÝVOJ NA SLOVENSKU

Vo svete

Historické korene mediácie možno nájsť už v staroveku. Mimosúdne riešenie sporov bolo podľa historikov využívané už Feničanmi, v Babylonskej ríši, neskôr i v antickom Grécku a v nástupníckej kultúre Rímskej ríše, ale aj v iných tradičných spoločnostiach žijúcich v Afrike a v Ázii. Zmierovanie a mediácia majú bohatú históriu v Číne, aj v tradičných komunitách Japonska. Práve Čína sa považuje za kolísku mediácie vďaka učeniu Konfucia, ktoré sa zaoberá prevažne pravidlami spolunažívania. Ako zaujímavosť môžeme uviesť, že Konfuciove spisy obsahujú návody na riešenie konfliktných situácií, ktoré sú v takmer nezmenenej podobe aplikované v čínskom systéme až dodnes. Ranné kresťanstvo tiež prevzalo zmierovanie a vyriešenie sporu

prostredníctvom tretej strany ako prijateľný spôsob riešenia. Usmernenie pre kresťanov nájdeme v biblii.

Novodobá mediácia sa začala formovať až v 60.-70.rokoch minulého storočia v USA a odtiaľ sa rozšírila do Kanady, Austrálie, Južnej Ameriky, Ruska a cez Veľkú Britániu do ostatných európskych krajín. V 90.rokoch prenikla aj do krajín Strednej a Východnej Európy, teda aj na Slovensko.

Na Slovensku

V 90.rokoch k nám začali prichádzať odborníci hlavne z USA a z Veľkej Británie, ktorí prezentovali mediáciu a vzdelávanie v oblasti ADR. Začali vznikáť centrá prevencie a riešenia konfliktov, mediačné spoločnosti, rozbehli sa prvé projekty školskej mediácie. Tu je chronológia relevantných míľnikov vo vývoji mediácie na Slovensku :

-2002- založenie Asociácie mediátorov Slovenska + iniciovanie prijatia zákona o mediácii Ministerstvom spravodlivosti SR

-2003- prijatie Zákona č.550/2003 Z.z. o probačných a mediačných úradníkoch

-2004- vznik Rady pre probáciu a mediáciu na Ministerstve spravodlivosti SR - fungovala do r.2006

-2004- prijatie Zákona o mediácii č.420/2004 Z.z.

-2005- vznik Slovenskej komory mediátorov

-2005- prijatie Zákona č.305/2005 Z.z.

o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele

-2010- prijatie dvoch zákonov (noviel) upravujúcich Zákon o mediácii z r.2004, ktorých účelom bolo zosúladienie Zákona o mediácii so Smernicami Európskeho parlamentu a rady 2008/52/ES o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach

-2011- prijatie Zákona č.388/2011 Z.z., ktorým sa upravil Zákon č.99 Zb.Občianskeho súdneho poriadku v kontexte využitia mediácie. V zákone sa uvádza: „Ak to umožňujú okolnosti prejednávanej veci, môže súd pred prvým pojednávaním a počas konania účastníkov vyzvať, aby sa o zmier pokúsili mediáciou a zúčastnili sa na informovanom stretnutí u mediátora zapísaného v registri mediátorov“

-2014- na základe smernice Európskeho parlamentu a rady 2013/11/EÚ o alternatívnom riešení sporov bola vypracovaná Koncepcia ochrany spotrebiteľov na finančnom trhu, kde môže byť využívaná mediácia ako alternatívna možnosť pri riešení sporov

-2014- obnovenie Rady pre probáciu a mediáciu ako platformy pre diskusiu o aktuálnych problémoch súvisiacich s mediáciou a probáciou

-2015- prebiehali stretnutia, konferencie a rozpravy za účelom dosiahnutia lepšieho využívania mediácie na Slovensku, ktoré

vyústili do prijatia novely Zákona o mediácii č.420/2004 s uvedením do platnosti 1.1.2016, kedy došlo k rozsiahlym zmenám a doplneniam v tomto kľúčovom zákone o mediácii

LEGISLATÍVNE UKOTVENIE MEDIÁCIE NA SLOVENSKU

Zákon o mediácii č.420/2004 Z.z. bol prijatý v roku 2004 ako výsledok bilaterálnej spolupráce Slovenska s Veľkou Britániou, prebiehajúcej od roku 2002 pod názvom Zlepšenie prístupu k spravodlivosti na Slovensku. Ide o rámcový zákon, ktorý ponecháva mnohé otázky na riešenie aplikačnej praxi. Očakávajú od mediácie, že pomôže eliminovať zaťaženosť súdov a prietahy v súdnych konaniach, ktoré ohrozujú rešpektovanie práva na spravodlivý súdny proces, bolo potrebné pripraviť legislatívne prostredie a nastaviť ekonomické podmienky mediácie tak, aby bol tento spôsob riešenia sporov dostupný aj osobám v materiálnej núdzi, a napokon zabezpečiť dostatočné informovanie verejnosti o možnosti a vhodnosti riešenia vzájomných sporov mediáciou. Slovenská republika ako člen Európskej únie prijala v roku 2010 dve relevantné novely upravujúce zákon o mediácii z roku 2014 v súlade so Smernicami Európskeho parlamentu a Rady 2008/52/ES z mája 2008 o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach:

- Zákon č.136/2010Z.z. -vzťah k všeobecnému predpisu o službách na vnútornom trhu, ktorá umožnila realizovať zápisy mediátorov prostredníctvom jednotných kontaktných miest
- Zákon č.141/2010 Z.z.- poskytovanie právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi
Zákonom č.332/2011 Z.z. bola v roku 2011 prijatá ďalšia novela zákona o mediácii, ktorá rieši otázky odmeňovania mediátora a poskytovania bezplatnej mediačnej pomoci.

V súvislosti s mediáciou boli v rokoch 2011 a 2012 novelizované aj Zákony:
- č.99/1963 Zb.Občianskeho súdneho poriadku zákonom č.388/2011, ktorým sa doplnila veta, že súd môže odporučiť účastníkom, aby sa pokúsili o zmier mediáciou, čo sa v odbornej verejnosti považuje za kľúčové pre upevnenie postavenia mediácie ako alternatívneho riešenia sporov na Slovensku
- č.327/2005 Z.z.o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, ktorý vniesol do právneho poriadku ďalší rozmer mediácie. A to vo forme právnej pomoci poskytovanej štátom osobám v materiálnej núdzi

Smernica Európskeho parlamentu a rady 2013/11/EÚ o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov iniciovala v januári 2014 prijatie Koncepcie ochrany spotrebiteľov na finančnom trhu, kde môže byť mediácia využívaná ako alternatívna

možnosť pri riešení sporov. V dôsledku nespokojnosti odbornej verejnosti s právnou úpravou mediácie, ktorej rámcový charakter bol slabo prepojený na Občiansky súdny poriadok, čo viedlo k nízkej aplikovateľnosti mediácie v spoločnosti, sa v roku 2015 začalo pracovať na novelizácii zákona o mediácii. Zákonom č.390/2015 došlo k zmenám, ktoré vstúpili do platnosti 1.1.2016. Uvedená úprava mediácie nastavila právny rámec, ktorý musí mediátor pri výkone mediácie rešpektovať. Ako uvádza F.Kutlík, citovaná novela mediačného zákona prvý raz, v zmysle zásady „čo nie je zákonom zakázané, je dovolené“, jasne posunula vnímanie práce mediátora (okrem klasickej úlohy faciiliátora) aj do polohy hodnotiacej, kreatívnej, ba až intervenujúcej. Inými slovami, keď mediátor cíti, že má byť pasívny a sústrediť sa na proces (anglosaský systém mediácie), zákon mu to umožňuje. Ale rovnako je jeho aktivita v súlade s právom, keď si jeho práca vyžiada aktívnejší a kreatívnejší prístup (kontinentálny systém mediácie). Motivačným faktorom pre znepriatelene strany, prečo sa snažiť o zmier prostredníctvom mediátora, sa stala aj novela zákona č.71/1992 Z.z.o súdnych poplatkoch, ktorou sa doplnil príslušný paragraf takto: „Ak konanie skončia účastníci schválením súdneho zmiernu na začiatku pojednávania, vráti sa im 90% zo

zaplateného poplatku, ak skončia zmiernom po začatí pojednávania, vráti sa im 50% a ak vyriešia časť sporu zmiernom v rámci zmierovacieho konania, vráti sa im 30 % zo zaplateného poplatku za ďalšie konanie súdu“. Zatiaľ posledná novela Zákona o mediácii bola podmienená potrebou transponovať Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2013/11/EÚ z r.2013 o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov, ktorou sa zmenilo nariadenie (ES)č.2006/2004 a smernica 2009/22/ES. Jej cieľom bolo zvýšiť profesionalitu nielen v oblasti spotrebiteľského práva, ale celkovo v oblasti civilného práva.

OBLASTI VYUŽITIA MEDIÁCIE

Mediácia je vhodná pre tých, ktorí musia i naďalej medzi sebou komunikovať a spolupracovať alebo pre tých, ktorí svojim konaním spôsobili inému fyzickú, psychickú alebo majetkovú ujmu, svoje konanie oľutovali a majú záujem, resp.potrebu svoj skutok odčiniť.

Občiansko-právne vzťahy

Spory vznikajúce pri uplatňovaní práv a povinností týkajúcich sa občianskych práv a slobôd, najmä ochrany osobnosti a nedotknutosti vlastníctva, napr. spory vzniknuté zo spotrebiteľských, nájomných a poisťných zmlúv, komunitné spory v rámci spoločenstva vlastníkov bytov, susedské spory, odškodnenia v dôsledku škody spôsobenej lekárom a iné.

Rodinnoprávne vzťahy

Rodinnoprávne vzťahy upravuje zákon o rodine, avšak v mnohých prípadoch je vyslovene žiaduce, aby sa spory v tejto oblasti riešili prostredníctvom mediátora. Ide najmä o spory o výkon rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu (vyživovacia povinnosť, styk rodiča s dieťaťom) a o majetkové vysporiadanie bývalých partnerov po rozvode. Ak sa obe strany dohodnú mimosúdnou cestou a neriešia svoj spor podaním žaloby na súd, mediačná dohoda sa môže stať súčasťou rozsudku.

Obchodnoprávne spory

Obchodnoprávne vzťahy upravuje Obchodný zákonník. Avšak v záujme rýchlejšieho, lacnejšieho a hlavne neverejného vyriešenia konfliktov v obchodnej sfére sa často preferuje mediácia. Spory sa týkajú najmä postavenia podnikateľov, obchodných záväzkových vzťahov a iných vzťahov súvisiacich s výkonom podnikania, napr. z dôvodu neplnenia zmlúv, organizačných zmien v manažérskych pozíciách, rozporov medzi konateľmi a spoločníkmi. Obvykle ide o prienik medzi obchodným, občianskym a pracovným právom.

Pracovnoprávne vzťahy

Mediáciu je možné využívať aj v prípade konfliktov počas riešenia pracovných vecí, v prípade nezdravej súťaživosti, diskriminácie, výskytu mobbingu

a bossingu na pracovisku, ku ktorým môže dôjsť medzi zamestnávateľom a zamestnancami, alebo medzi zamestnancami navzájom.

Iné oblasti v rámci civilného práva

Medzi ďalšie druhy mediácie v rámci civilného práva patria:

- školská mediácia- napr. v prípade sporov medzi učiteľmi, medzi učiteľmi a vedením školy, medzi rodičmi a školou, medzi rodičmi, školou a obcou, ktorá školy riadi
- kolektívne vyjednávanie- ak dôjde k vzniku konfliktu medzi zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov v rámci kolektívneho vyjednávania. Výsledkom je spravidla Kolektívna zmluva
- spotrebiteľské spory, ktoré na Slovensku upravujú tieto zákony: Zákon č.335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, Zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, zmena zákona SNR č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, s podpornou formou odkazu na §52 až §54 Občianskeho zákonníka

V trestnom práve

Mediáciu v trestnom práve vykonávajú na Slovensku probační a mediační úradníci v súlade so Zákonom č.550/2003 Z.z. o probačných a mediačných úradníkoch. Medzi ich hlavné úlohy patrí ochranný dohľad nad obvinenými, obžalovanými alebo odsúdenými z dôvodu trestných

činov, kontrola výkonu trestu nespojeného s odňatím slobody a pomáhanie obvinenému viesť riadny život a plniť podmienky uložené rozhodnutím prokurátora alebo súdu v trestnom konaní. Pod mediáciou sa v zmysle uvedeného zákona rozumie aj mimosúdne sprostredkovanie riešenia sporu medzi poškodeným a obvineným.

PROCES MEDIÁCIE

Prípravné konanie

Prípravné konanie sa začína kontaktovaním mediátora zo strany iniciátora mediácie a podaním podnetu na mediáciu. Na prvom stretnutí mediátora s iniciátorom dôjde zo strany mediátora iniciátorovi k vysvetleniu podstaty a účelu mediácie, postavenia mediátora, priebehu mediačného procesu a k upozorneniu na právne následky mediácie. Mediátor od iniciátora zisťuje jeho očakávania a potreby a v prípade, že ho iniciátor splnomocní, aby vo veci sporu začal konať, spíšu spoločne *Žiadosť o začatie mediácie* (objednávku), v ktorej uvedú svoje kontaktné údaje a stručne aj predmet sporu. Mediátor následne kontaktuje druhú stranu sporu, ktorej opíše dôvody oslovenia a predmetu mediácie, a v prípade jej súhlasu písomne pozve obe strany na prvé spoločné mediačné stretnutie v termíne a na mieste, ktoré budú vyhovovať všetkým zúčastneným stranám. V prípade vyhroteného sporu, kedy sa

strany spolu odmietajú stretnúť a absolvovať priamu-spoločnú mediáciu, je možné realizovať aj nepriamu, tzv. oddelenú mediáciu.

Mediačné konanie a jeho zásady

Samotné mediačné konanie sa začína prvým spoločným stretnutím s oboma stranami sporu. Po úvodnom rozhovore, ktorý by mal odľahčiť zvyčajne napätú atmosféru, a predstavení podstaty a účelu mediácie aj druhej strane sporu, spôsobu financovania mediácie a nevyhnutnosti dodržiavania zásad slušného správania počas celého procesu, vyzve mediátor klientov jednotlivo, aby vyjadrili súhlas so začatím mediácie prostredníctvom tohto ktorého mediátora, s použitím ich osobných údajov pre účely mediácie a s úhradou všetkých nákladov spojených s mediáciou v stanovenej výške. Následne podpíšu *Dohodu o začatí mediácie*, ktorá musí spĺňať všetky náležitosti uvedené v §14 zákona o mediácii. Označuje sa poradovým číslom podľa evidencie vedenej mediátorom v *Knihy mediácií*. Mediácia teda začína uzatvorením Dohody o začatí mediácie, jej zápisom do *Knihy mediácií* a v prípade potreby aj uložením v Notárskom centrálnom registri listín. *Knihy mediácií*, ktorej obsah takisto upravuje §14 zákona o mediácii, sa vedie pre každý kalendárny rok osobitne v elektronickej aj listinnej podobe. Medzi hlavné zásady mediácie patrí nestrannosť

mediátora a zachovanie mlčanlivosti o spore počas celého procesu a aj po ňom. Úlohou mediátora je vytvoriť takú atmosféru počas mediačných stretnutí, aby sa klienti dokázali porozprávať bez vzájomného prerušovania, aktívne sa počúvať a vyjasniť si, ako vidia zo svojho pohľadu priebeh sporu a čo im na spornej situácii prekáža. Cieľom mediačného konania nie je súdiť, hodnotiť a dokazovať, ktorá strana má alebo nemá pravdu, ani rozhodovať o finálnom riešení. Mediátor by mal dosiahnuť zmier medzi oboma stranami vhodnou komunikáciou a citlivým vedením celého mediačného procesu za účelom uzatvorenia *Mediačnej dohody*.

Mediačná dohoda

Vytvorenie, spísanie a podpísanie mediačnej dohody považujeme za vrchol mediačného procesu. Na jej vytvorení by sa mali v čo najväčšej miere podieľať samotní klienti, aby boli s riešením sporu, tak ako je uvedené v mediačnej dohode, plne stotožnení. Mediačná dohoda má mať písomnú formu a je pre osoby zúčastnené na mediácii záväzná. Podľa §15 zákona o mediácii môže oprávnený podať návrh na súdny výkon rozhodnutia alebo návrh na vykonanie exekúcie, ak je táto dohoda podľa podmienok ustanovených v osobitných predpisoch a) spísaná vo forme notárskej zápisnice, b) schválená ako zmier pred súdom, rozhodcovským orgánom.

Skončenie mediácie sa takisto ako začiatok mediácie zapisuje do Knihy mediácií. Nie vždy sa podarí skončiť mediáciu uzavretím mediačnej dohody. Mediácia sa môže skončiť aj bez dohody, napr. v dôsledku rozhodnutia niektorej zo zúčastnených strán v mediácii z rôznych dôvodov nepokračovať. Maximálna doba trvania mediácie je 6 mesiacov, v prípade spotrebiteľských sporov 90 dní. Mediáciu je možné po dohode s klientami prerušiť a pokračovať v nej neskôr. V každom prípade sa záznam o spôsobe skončenia mediácie zapisuje do Knihy mediácií. Zápis dohody o začatí mediácie a zápis o skončení mediácie má pre plynutie premlčacej lehoty a zánik práva rovnaké právne účinky ako uplatnenie práva na súde.

SLOVENSKÝ REGISTER MEDIÁTOROV, CENTIER A VZDELÁVACÍCH INŠTITÚCIÍ

Register mediátorov

Register mediátorov je zverejnený na web stránke Ministerstva spravodlivosti SR www.justice.gov.sk v časti REGISTRE. K 30.9.2021 v ňom bolo zapísaných 2052 mediátorov spĺňajúcich podmienky na zápis v súlade s § 8 Zákona o mediácii č.420/2004 Z.z.

Tu je štruktúra mediátorov podľa ich príslušnosti k okresným súdom :

Bratislava I-V: 27%, Košice I-II: 6,7%, Prešov: 4,6%, Žilina: 4,3%, Banská Bystrica: 4,2%, Trnava: 4,2%, Trenčín: 3%, Nitra: 2,7%, Pezinok: 2,5% , Prievidza: 2,4% , Galanta: 2%, Zvolen: 2%, Piešťany: 1,6%, Poprad: 1,6%, Levice: 1,6% , Dunajská Streda: 1,5% . Ostatné okresy v SR majú registrovaných menej ako 1,5%, t.j. menej ako 30 mediátorov.

Predpokladáme, že nie všetci registrovaní mediátori činnosť mediátora aj aktívne vykonávajú.

Mediátori - MSSR (justice.sk).

Mediačné centrá

Mediátori registrovaní v registri mediátorov vykonávajú svoju činnosť ako fyzické osoby, môžu byť však združení v tzv.mediačných centrách, ktoré im poskytujú zázemie a materiálno-logistickú podporu, prípadne aj možnosť využiť na spoluprácu skúsenosti a znalosti iných mediátorov-členov rovnakého mediačného centra. Zriaďovateľom mediačného centra môže byť fyzická aj právnická osoba, ktorá musí spĺňať podmienky platné pre mediačné centrá, uvedené v § 11 Zákona o mediácii č.420/2004 Z.z. Ich zoznam je takisto uvedený na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR www.justice.gov.sk v časti REGISTRE, a k 30.9.2021 ich bolo zapísaných 72, z toho 26 v Bratislavskom kraji, 11 v Košickom kraji, 8 v Prešovskom kraji

a zvyšných 27 v ostatných krajoch Slovenska. Mediačné centrá sa orientujú hlavne na riešenie spotrebiteľských sporov. Vystáva otázka, nakoľko sú uvedené mediačné centrá aktívne, keďže na ich pôsobenie stačí zverejniť v Obchodnom vestníku štatút a zoznam mediátorov. Tu je aktuálny zoznam mediačných centier pôsobiacich na Slovensku: Mediačné centrá - MSSR (justice.sk)

Vzdelávacie inštitúcie v oblasti mediácie

Odbornú prípravu, skúšku, preskúšavanie ako aj ďalšie vzdelávanie mediátorov môžu poskytovať len vzdelávacie inštitúcie akreditované v oblasti mediácie, ktorých zoznam je takisto zverejnený na stránke Ministerstva spravodlivosti SR www.justice.gov.sk v časti REGISTRE a k 30.9.2021 ich bolo zapísaných 36, z toho tretina v Bratislavskom kraji. Činnosť týchto vzdelávacích inštitúcií upravujú §9, §10 a §10a Zákona o mediácii č.420/2004 Z.z.

MEDIAČNÉ SUBJEKTY SPOTREBITEĽSKÝCH SPOROV

V rámci alternatívneho riešenia spotrebiteľských sporov (ARSS) pôsobia na Slovensku nasledovné subjekty:
a/ zákonom stanovené orgány:
1. **Úrad pre reguláciu sieťových odvetví** - pre spory vyplývajúce zo zmlúv o dodávke energií

a vody

2. Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb -pre spory vyplývajúce zo zmlúv s operátormi telekomunikačných služieb a s doručovateľskými spoločnosťami

3. Slovenská obchodná inšpekcia -rieši ostatné spory s výnimkou sporov vyplývajúcich zo zmlúv o poskytovaní finančných služieb

b/ **subjekty ARSS registrované na webovej stránke Ministerstva hospodárstva SR**, pôsobiace v zmysle zákona o ARSS

c/ **Stále rozhodcovské súdy**, ktoré v prípade spotrebiteľských sporov konajú v samostatnom spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní v súlade so Zákonom č.335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Sú registrované na webe Ministerstva spravodlivosti a je ich 8, z toho 6 aktívnych a 2 neaktívne: Stále rozhodcovské súdy oprávnené rozhodovať spotrebiteľské spory - MSSR (justice.sk)

d/ **mediátori** konajúci v súlade so Zákonom o mediácii č.420/2004 Z.z., ktorí sa snažia dosiahnuť, aby sa obidve strany sporu, spotrebiteľ i dodávateľ dohodli. Výsledkom úspešnej mediácie v spotrebiteľských sporov je Dohoda o mediácii, ktorá môže predstavovať niekoľko zmluvných typov, napr. Zmluvu o urovaní v zmysle §585 Občianskeho zákonníka.

MIMOVLÁDNE ORGANIZÁCIE V OBLASTI MEDIÁCIE NA SLOVENSKU

Na Slovensku pôsobia v oblasti mediácie nasledovné podobne orientované mimovládne organizácie :

- **Asociácia mediátorov Slovenska:** Občianske združenie združujúce profesionálnych mediátorov a sympatizantov mediácie, platforma pre organizovanie odborných workshopov a konferencií a výmenu skúseností v oblasti mediácie. Asociácia mediátorov Slovenska (amssk.eu)

Slovenská komora mediátorov: Subjekt aktuálne združujúci 37 registrovaných mediátorov, ktorým poskytuje zázemie a podporu podobne ako mediálne centrum, a zabezpečuje vzdelávanie súčasných a budúcich mediátorov. Slovenská komora mediátorov :: úvod (komoramediatorov.sk)

- **Slovenská únia mediátorov :** Únia mediátorov reprezentuje a obhajuje záujmy svojich členov, podporuje ich profesionálnu prípravu a ochraňuje ich mediátorskú nezávislosť. Okrem uvedených inštitúcií existuje niekoľko **špecializovaných občianskych združení**, napr. Asociácia rodinných mediátorov

ZÁVER

Autorka si vzhľadom k doterajším poznatkom o uplatňovaní mediácie na

Slovensku myslí, že mediácia v porovnaní s riešením sporov súdnou cestou zatiaľ ťahá za kratší koniec, avšak v dôsledku neustále rastúceho počtu sporov a zahltenia súdov súdnymi procesmi bude ich riešenie mimosúdnou cestou naberať na význame a vyťaženosť mediátorov bude rásť. Povedomie verejnosti o mediácii ako alternatívnom spôsobe riešenia sporov podľa nej nie je ani po 17 rokoch od prijatia zákona o mediácii dostatočné, čo by sa dalo zlepšiť informačnou kampaňou predovšetkým na úrovni štátu, aby sa súdy odbremenili od prípadov, ktoré by bolo možné riešiť efektívnejšie mimosúdnou cestou prostredníctvom mediátorov. Prispieť k tomu by mohla aj samospráva obcí a napokon aj samotní mediátori, ktorí by mali aktívnejšie prezentovať výhody mediácie v porovnaní so súdnymi procesmi v adekvátnych médiách, napr. pomocou webových stránok, cez svoje profily na sociálnych sieťach, v regionálnej tlači a inými spôsobmi. Autorka má vďaka svojej doterajšej profesii najbližšie k riešeniu sporov v obchodno-právnej sfére a k spotrebiteľským sporom. Predpokladá, že komerčné subjekty preferujú diskrétnu riešenie sporov prostredníctvom mediátora namiesto toho, aby podstúpili drahé a dlhotrvajúce súdne procesy s možnosťou prístupu verejnosti a s rizikom straty dobrého mena, hlavne

pokiaľ ide o spory medzi dodávateľmi a zákazníkmi.

Zoznam bibliografických odkazov:

- BUDJAČ M., ŠIMONOVÁ K., LAZÍKOVÁ J., 2014: Zákon o mediácii. Komentár, Wolters Kluwer 2014
- HALAGOVÁ M., 2016: Mediácia - cesta k zmiere, Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, Prešov 2016
- MRÁZEK P., 2012: Mediácia a jej využitie v civilnom práve, Vysoká škola v Sládkovičove, 2012
- MRÁZEK P., 2012: Mediácia. Alternatívne riešenie sporov v trestnom práve, Vysoká škola v Sládkovičove, 2012
- KOVÁČ E. a kolektív, 2016: Profesionalizácia a inštitucionalizácia mediácie, Asociácia mediátorov Slovenska, Bratislava 2016
- KUTLÍK F., 2020: Mediácia ako súčasť alternatívneho riešenia spotrebiteľských sporov, Simars 2020
- KUTLÍK F., 2021: Elektronická mediácia a riešenie konfliktov v kyberpriestore, Simars 2021
- Web stránka Ministerstva spravodlivosti SR: www.justice.gov.sk

---

Kontakt na autora:

Mgr. Katarína Lebedová, MBA, ul. Bošániho 13, 841 01 Bratislava
e-mail: klebedova57@gmail.com